

ΑΠΟ ΤΟ ΦΥΛΛΟ ΤΗΣ 18 ΤΟΥ ΜΑΗ

ΤΟ ΚΑΙΝΟΥΡΙΟ ΡΟΜΑΝΤΣΟ ΤΟΥ ΨΥΧΑΡΗ

— ΖΩΗ ΚΙ ΑΓΑΠΗ ΣΤΗ ΜΟΝΑΞΙΑ

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΕΝΟΣ ΚΑΙΝΟΥΡΙΟΥ ΡΟΜΗΙΝΣΩΝΟΥ

ΑΠΟ ΤΑ ΞΕΝΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Ο κ. Α. Thumb στο γερμανικό περιοδικό «Deutsche Literaturzeitung» γράφει τα ακόλουθα για το δεύτερο τόμο των «Ρόδων και Μήλων» του κ. Ψυχάρη:

«Ο δεύτερος τόμος των έργων του κ. Ψυχάρη περιέχει εξόν από δύο λογοτεχνικά κομμάτια. (Τραγούδια χωρίς στίχους, του χάρου το τραγούδι) και μιας πολιτισμολογικής μελέτης—το φιλι—διαφορα άλλα άρθρα ανατυπωμένα και μελέτες για την ιστορία της νεοελληνικής γλώσσας και της λογοτεχνίας.

Με την λογοτεχνία έχουν να κάνουν δυο μελέτες, μια δηλαδή γενική κρίση για τους νεώτερους λογίους (Δύσκολο ζήτημα) και μια άλλη μελέτη που σ' αυτήν μέσα υπερασπίζεται έναντι του Ροϊδη με λόγια δικαιολογημένα και θερμά τη νεοελληνική διηγηματογραφία που την ύλη της τη ζητάει στη ζωή του λαού. Αυτός ο κλάδος της νεοελληνικής λογοτεχνίας (Sherifium) αξίζει ολοκληρωτικά τον έπαινο, που του κάνει ο Ψυχάρης, γιατί και στο περιεχόμενο και στη μορφή είναι έντιμος και γι' αυτό πρωτότυπος. Ότι οι διάφοροι απ' αυτούς τους διηγηματογράφους έδημιούργησαν είναι από τα νοστιμότερα και ωραιότερα της νεοελληνικής λογοτεχνίας και αξίζουν να εξεταχθούν σχετικά με τη παγκόσμια λογοτεχνία. Οι περισσότερες διατριβές είναι για τη γλώσσα, που σ' αυτήν ο κ. Ψυχάρης βάζει όλα τα δυνατά του. Θάθελα απ' όλα να επαινέσω περισσότερο το άρθρο «γλώσσα και γλωσσικά» γιατί εκείνο πάνω κάτω περιέχει όλο το πρόγραμμα της αναμορφωτικής ενέργειας του κ. Ψυχάρη, ενώ τα άλλα κομμάτια πότε τη μια πότε την άλλη μεριά του ζητήματος δυναμώνουν. Στα περισσότερα μέρη πρέπει κανένας να συμφωνήσει με τον συγγραφέα μόνο για τη ανάμιξη

των διαφόρων τύπων της δημοτικής γλώσσας (περπατούσε και περπατάει) νομίζω πως δε μπορούν τώρα να λείψουν με το πρώτα δείχνει ένα μεταβατικό στάδιο για την ενότητα.

Μπροστά από μερικές διατριβές βρίσκονται εξηγητικές παρατηρήσεις· αυτές χρησιμεύουν να εξηγηθούν στους άναγνώστες που δε ξέρουν το τι συνέβηκε στην Ελλάδα τις αιτίες που έδωκαν άφορμή σ' επίστολη ή δε κανένα άρθρο εφημερίδας. Δυστυχώς αυτές τις εισαγωγές—ό νους και το χέρι και παλιές ιστορίες—είναι μεγάλες, όπου σ' αυτές μέσα ο συγγραφέας με δριμύεια πολεμική συζητά με τον άρχαιο αντίπαλό του τον κ. Χατζιδάκι. Ο άγωνας πάλι ξαναζωντανεύει αλλά πρέπει να τονίσουμε τούτο, πως ο κ. Ψυχάρης δέχεται από τη προσωπική του εύφρα μιλάει και με κάποια ήρεμη, μαλιστα στο γλωσσικό ζήτημα, όπου ο κ. Χατζιδάκις στις θεωρίες του δε φαίνεται όμοιος.

Θα μάκραινα πολύ, αν ήθελα για τα διάφορα επιστημονικά και προσωπικά ζητήματα του άγωνα του να μιλήσω, αλλά ένα πράγμα εδώ πρέπει να πω, πως η κατηγορία για τη λογοκλοπή που έναντιον του Ψυχάρη γίνθηκε, τουλάχιστο κατά τη γνώμη μου δε μπορεί πια να βαστηχθή· κατάντησε να γίνει μια άστοχασία, που χωρίς άλλο μπορούσαν να την άποφύγουν.

Μπορεί κανένας να παραδεχτεί πως το γλωσσικό ζήτημα με το βιβλίο του Kurmbacher έσήκωσε το ενδιαφέρον σε μεγαλύτερο φιλολογικό κύκλο, και έτσι μπορεί κανένας να περιμένει πως και τα έργα του άρχηγού των ελλήνων αναμορφωτών θα κοιταχτούν με τη προσοχή που τους τάξιζει. Α.

ΦΤΗΝΑ ΒΙΒΛΙΑ

Στο γραφείο του «Νουμάν» και στα κίσκι ατής «Ομονομίας» και του Ίπουργεου των Οικονομικών πουλιούνται τάκλουθα βιβλία, ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ το ένα — κ' ένα φρ. χρ. για το Έξωτερικό:

Του ΨΥΧΑΡΗ: «Τέταρτο του Επινέου» και το «Ταξίδι μου». — Του ΠΑΛΛΗ: «Ηλίας και Φεγγάρι». — Του ΕΦΤΑΛΙΩΤΗ: «Η Μαζώχτρα (διήγημα) και ο Βουρκόλακας (δράμα)». — Του ΦΩΤΙΑΔΗ: «Το γλωσσικό ζήτημα και η εκπαιδευτική μας αναγέννησις». — Του ΦΙΛΗΝΤΑ: «Γραμματική της Ρωμείκης γλώσσας» και «Απ' τους θρύλους των αίωνων (ποιήματα)».

Οι άγοραστές των έπαρχιων πληρώνουν 30 λεπτά ταχυδρομικά για κάθε βιβλίο.

Οι άγοραστές του έξωτερικού δεν πληρώνουν ταχυδρομικά.

ΕΡΓΑΟΙ

ΤΟ ΝΥΧΤΕΡΙ

Ο γέρος το κονδύλι του
τρεμονοκρατεί 'ς το χέρι,
κ' ένα λυχνάρι ώχρ' φωτιά
το σιωπηλό νυχτέρι.

Και πίσω 'ς το εικόνομα
γράφει τι μέρα ήταν
πνύ πήραν τό παιδί των
γενίσαρο οι έχθροί.

Δώδεκα μάτια άσπαρόντας
άκολουθούν το χέρι,
κ' ένα λυχνάρι ώχρ' φωτιά
το σιωπηλό νυχτέρι.

ΨΑΡΑΔΕΣ

Γεράσανε 'ς τη θάλασσα
ψαράδες, πούχαν χύσει
ιδρώτα που περσότερο
το κύμα ν' άρμυρίση.

Για το σκληρό το πάλεμα
έδω 'ς τον βίο τουτο
τα δίκτυα, τη βαρκούλα τους
είχανε μόνο πλοΐτο,

Και μόλις άκουσαν—Τιμή
ζητά η πατρίδα ή δόλια!—
με τα μολύβια των δικτύων
τρέχουν να κάνουν βόλια.

έπληραν τον άνήφορο του κάστρου.

Στη χώρα το έρεθισμένο πλήθος έχυθη στους δρόμους, κ' έδανε φωτιά στα σπίτια των πλούσιων και στα δημόσια χτήρια, κ' έκακοποιούσε τους ανθρώπους. Μαλιστα μπρός στο σπίτι του Φιλόστρατου είχε μαζεφτεί πολς λαός και ή Άσκληπηγένεια δε θα γλύτωνε βέβαια από τον καινούργιο κίνδυνο, αν στρατιώτες δεν κατέβαιναν από το κάστρο άρκέτοι για να τιμωρήσουν τούς άταχτους και να φέρουν τάξη στην άναρχημένη πολιτεία. Ο Θεόδωρος άνοιξε το κάστρο στους άδύνατους, κ' έμπήκαν μέσα γυναίκες πολλές και παιδιά κι όσοι ήταν κυνηγιμένοι από τον ξεφρένιασμένον όχλο. Άφτου έμεινε τώρα και ή Άσκληπηγένεια.

Όλη νύχτα οι βάρβαροι είχαν έργαστεί για να έχωρύνουν το στρατόπεδο. Μπροστά, μπροστά από μία θαλάσσια σ' άλλη είχαν τοποθετήσει τις κακοκάμωτες μηχανές τους, ώστε που απόκλεισαν τελειωτικώς τη χώρα μ' έναν δέφτερον κινητόν τοίχο που έμπορούσαν να σπρώχνουν από πίσω, όταν ήθελαν να σιμώσουν, και μ' άφτον τον τρόπο ήταν κι όλος προφυλαγμένοι από ξαφνική προσβολή του ίππικου. Ύστερα άρθηκαν έναν τόπον άδeto και πίσωθεν είχαν στήσει τις σκηνές τους· μακρότερα ακόμα είχαν βάλει τάλογα να βόσκουν κ' είχαν ξεφορτώσει τις άποσκευές τους

Ο στόλος είχε σταθεί μπρός στο λιμάνι κ' είχε λάβει διαταγή με το ξημέρωμα να σηκώσει τις άγκυρες, να πακώσει να κόψει τις σιδερές καθήμες, και να μην άφήσει σ' άνεση το κάστρο, για να βρίσκονται έτσι διαιρεμένες οι προσπάθειες των πολιορκημένων. Ο στρατός από τάλλο μέρος θάδινε την έφοδο σπρώχνοντας με ζόρι τις μηχανές του· οι κριοί θα κολλούσαν στα τειχιά για να τα ρειπίσουν, οι κινητοί πύργοι θα είσιμωσαν στές πόρτες και σάλλα μετερίζια για να πολεμούν από ψήλωμα τούς Ρωμαίους, και μηχανές άλλες θα σφεντόνιζαν πέτρες και σια μέσα στη χώρα· έτσι ο Γότθος στρατηγός έλπίζε να μη χασυμερήσει μπρός στην Κασσώπη.

Άλλα μόλις εξημέρωσε είδαν οι βάρβαροι άπάνου στο κάστρο να κυματίζει λευκή σημαία, και ο στρατηγός τους άπόσυρε τις διαταγές του, ως νάρθη σε λόγια με τούς αντίπαλους και να μάθει τι έπιθυμούσαν. Και σε λίγο έβγηκαν από τη χώρα τρεις άποστολάτορες που εξήτησαν να μιλήσουν με τον άρχηγό.

Θορισμούθους έλεγότου ο Γότθος· κ' ήτουν άντρας μισόκοπος, τεράστιος, και άρκτος. Έφορούσε μεγάλην ξανθή γεννιάδα κ' είχε μάτια μπλάβα και πολύ άσπρο ήτουν το δέρμα του. Δεν είχε ακόμα φορέσει τα όπλα του κ' ήταν ντυμένος κατά τη Ρωμαϊκή συνήθεια, πούχε γίνει κοινή τότες σ' όλον τον κόσμο. Οι άποστο-

λάτορες σοβαροί έμπήκαν στη σκηνή του κ' ο Θορισμούθους τούς έδέχτη με τρόπους ώμορφους, μιλώντας τους τη Λατινική γλώσσα. Ήταν άφτου κι άλλοι άξιωματικοί, που έσυνόμοιζαν στα σουσούμια με τον άρχηγό τους και που έκαθόνταν τρυγύρου του αμύλητου.

Και είπαν οι άποστολάτορες.—«Ο Ρωμαίος χιλιάρχος Θεόδωρος, που όρίζει το κάστρο της Κασσώπης σε χαιρετά και ρωτάει αν ήρθες σε φίλος ή για να πολεμήσεις;»

«Θα πολεμήσω» είπε ο Γότθος γελώντας «μη δεν είδε το στόλο μου και το στρατό μου;»

«Τότες» είπαν «άκουσε το μήνυμά του. Οι πολίτες κατηγορούν το στρατηγό μας για προδοσία· τον κατηγορούν που άφτός ο ίδιος σ' έφερε· είνε τουτο άλήθεια, Θορισμούθε;»

«Όχι».

«Και άφτός θέλοντας να δείξει ότι θάνατο δε φοβάται και με την άποδειγμένην άντριά του θέλοντας να ξεπλύνει την ύβρη σε καλεί, Θορισμούθε, σε μονομαχία, άγκαλά και ο Ρωμαϊκός νόμος ρητώς το άπαγορεύει. Δέχεσαι, Γότθε;»

«Ναι» άποκρίθη γελώντας και τα μάτια του έφέξαν.

«Εύγε, εύγε, Θορισμούθε» είπαν Γοτθικά οι άξιω-